

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ กรณีศึกษาชุมชนบางชัน” นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ระเบียบวิธีวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน จำนวน 3,678 คน จากนั้นทำการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ความคลาดเคลื่อน 5% โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane อ้างถึงใน สุวิมล ตีรกันันท์ (2546 : 164 – 173) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 360 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบสัดส่วนตามจำนวนหมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย คำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ การเข้าร่วมอบรมความรู้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชายเลน และคำถามแบบเติมข้อความ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน เพื่อพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (rating scale) โดยวัดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนของประชาชน 4 ประเด็น โดยใช้แนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1981 : 6) คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 7 ข้อ การมีส่วนร่วม

ร่วมในการดำเนินการ 8 ข้อ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ 6 ข้อ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามแบบเติมข้อความเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.2 มีอายุเฉลี่ย = 43.48 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.4 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 50.0 ประกอบอาชีพประมง ร้อยละ 52.8 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน = 17,894.44 บาท ด้านระยะเวลาเฉลี่ยที่อาศัยอยู่ในชุมชน = 40.54 ปี กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 57.5 และกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ = 7.42 คะแนน อยู่ในระดับดี

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.72$) ด้านรายข้อ พบว่า ลำดับที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.11$) รองลงมาลำดับที่ 2 ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.62$) ลำดับที่ 3 ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.59$) และลำดับที่ 4 ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.58$) เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนด้านการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ลำดับที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าร่วมประชุมเกี่ยวข้องกับโครงการปลูกป่าชายเลนของชุมชนอยู่ในระดับน้อย รองลงมาลำดับที่ 2 ประชาชนได้เคยแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในที่ประชุมอยู่ในระดับน้อย ลำดับที่ 3 คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาป่าชายเลนของชุมชนที่ได้พบเจอแก่ที่ประชุมอยู่ในระดับน้อย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนด้านการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ลำดับที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบในการจับสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์ป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย รองลงมาลำดับที่ 2 ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการปลูกป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย และลำดับที่ 3 คือ ประชาชนมีส่วนร่วมอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนอยู่ในระดับน้อย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ลำดับที่ 1 ประชาชนเล็งเห็นว่าการอนุรักษ์ป่าชายเลนทำให้ป่าชายเลนของชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก รองลงมาลำดับที่ 2 ประชาชนคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลนทำให้

ให้คนในชุมชนมีความสามัคคีกันอยู่ในระดับมาก และลำดับที่ 3 คือการอนุรักษ์ป่าชายเลนทำให้ประชาชนมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนด้านการประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ลำดับที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมมีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนเปรียบเทียบก่อนและหลังทำโครงการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนอยู่ในระดับน้อย รองลงมาลำดับที่ 2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกต ตรวจสอบการทำงานของผู้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนอยู่ในระดับน้อย และลำดับที่ 3 คือประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = .002)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน คือกลุ่มอายุไม่เกิน 35 ปีกับกลุ่มอายุ 36 – 59 ปีมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = .001)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าชายเลนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย (Sig = .243)

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย (Sig = .247)

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน คือผู้ที่ค้าขายกับผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = .044)

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน คือผู้มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท กับผู้มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 35,000 บาท และผู้มีรายได้ต่อเดือน 35,001 บาทขึ้นไปกับผู้มี

รายได้ต่อเดือน 10,001 – 35,000 บาทมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = .000)

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน คือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน 11 – 30 ปีกับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน 31 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = .000)

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่เข้าร่วมอบรมต่างกันการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่เคยเข้าร่วมอบรมกับผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = .000)

สมมติฐานที่ 9 ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชายเลนต่างกันการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน

พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชายเลนต่างกันการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย (Sig = .531)

อภิปรายผล

ประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวรรณี คงทอง (2536 : 112-119) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่อำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม รวมทั้งภัทรารวรรณ สนั่นไทย (2548 : 86-90) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง : บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ได้แก่ เพศ และ ไกรสร เพ็งสกุล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : ศึกษา กรณีลุ่มน้ำสาขาคลองปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า เพศมีความสัมพันธ์ และส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ สาขาคลองปะเหลียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเรวัตกร กนกวิรุฬห์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี รวมทั้งภัทรารวรรณ สนั่นไทย (2548 : 86-90) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง : บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง และไกรสร เพ็งสกุล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : ศึกษา กรณีลุ่มน้ำสาขาคลองปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการศึกษาของนักวิจัยทั้ง 3 ท่านพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเรวัตร์ กนกวิรุฬห์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และสำราญ รักชาติ (2548, หน้า 101-102) การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ อนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งสุวรรณิ คงทอง (2536 : 112-119) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่อำเภอเสียมะกา จังหวัดตรัง บุญทัน โพลิกา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าประแส-พังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และไกรสร เพ็ญสกุล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : ศึกษา กรณี ลุ่มน้ำสาขาคลองปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการศึกษาของนักวิจัยทั้ง 5 ท่านพบว่า อาชีพมีผลต่อการมี ส่วนร่วมแตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำราญ รักชาติ (2548, หน้า 101-102) การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี เช่นเดียวกับภัทราวรรณ สนั่นไทย (2548 : 86-90) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการอนุรักษ์ ทรัพยากรชายฝั่ง : บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง รวมถึงบุญทัน โพลิกา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าประแส-พังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และไกรสร เพ็ญสกุล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : ศึกษา กรณีลุ่มน้ำสาขาคลองปะเหลียน จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ รายได้ต่อเดือน

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า ชายเลนต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำราญ รักชาติ (2548, หน้า 101-102) การศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ ได้แก่ ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน

ประชาชนที่เข้าร่วมอบรมต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ต่างกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำราญ รักชาติ (2548, หน้า 101-102) การศึกษาวิจัยเรื่องการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม และบุญทัน โพลิกา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าประแส-พังราด อำเภอแกลง จังหวัด ระยอง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าแห่ง นี้ ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.72$) ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลบางชันควรมีนโยบายและมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำโครงการที่จะสร้างความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรป่าชายเลนแก่คนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนด้านการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{X} = 2.58$) ทั้งนี้เนื่องจากโครงการต่างๆมักเกิดจากการกำหนดนโยบายของภาครัฐ ทำให้ประชาชนไม่มีส่วนในการกำหนดนโยบายมากนัก ความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกันจึงน้อย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลบางชันควรมีการปรับโครงสร้างคณะทำงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน อาทิ ภาคประชาชน และภาคธุรกิจโฮมสเตย์ในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการการเป็นคณะกรรมการบริหารงานกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนของชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางชันควรมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยให้สมาชิกมาจากคนในชุมชนเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความหวงแหนทรัพยากรป่าชายเลนให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลบางชันควรมีการจัดอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน และประโยชน์ที่จะได้รับจากป่าชายเลนให้แก่คนในชุมชนเพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลบางชันควรมีการจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสำรวจความหลากหลายของทรัพยากรป่าชายเลนเป็นระยะเพื่อติดตามการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทรัพยากรป่าชายเลนในท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปต่อยอดการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างยั่งยืน

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน เพื่อให้เห็นรูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน อันจะนำไปสู่แนวทางและวิธีการสร้างความรักและหวงแหนป่าชายเลนของคนในชุมชนได้ต่อไป